

שם המחקר: שימוש ביישום ממוחשב להדגמה ולמידה באמצעות תרחישי וידאו לצורך שיפור

מיומנויות חברתיות הדרושות לעבודה בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

שנה : 2019

מס' קטלוגי : 181

שם החוקר: פרופ' תמר וייס, ד"ר שרון זלוטניק, גב' יפעת בן רפאל, ד"ר עינת גל

רשות המחקר: החוג לריפוי בעיסוק, הפקולטה למדעי רווחה ובריאות- אוניברסיטת חיפה

תקציר המחקר:

מחקר זה נעשה בסיוע קרן שלם.

אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) קלה עד בינונית עלולים לחוות קשיים ביכולת לסגל לעצמם התנהגות מותאמת במגוון תחומים, לרבות תעסוקה, בשל חסמים אישיותיים וסביבתיים שונים, המגבילים את מידת ההשתתפות שלהם בעולם העבודה. תוכניות חינוכיות לקידום בהקשר זה מראות תוצאות מוגבלות. לאור זאת, מטרת המחקר היו (א) פיתוח סרטוני VM מונגשים, העוסקים בקשיים שכיחים של התנהגות מסתגלת במקום העבודה, בסביבת השוק החופשי (תעסוקה נתמכת) ובמפעל מוגן, (ב) בדיקת שמישות הסרטונים בקרב אנשים עם מש"ה בהתייחס לרמת הבנה, קלות צפייה, רלוונטיות, הנאה, נינוחות ומציאותיות, ו (ג) לבדוק שיפור בהתנהגויות מסתגלות חברתיות הדרושות לעבודה, באמצעות התערבות משולבת הכוללת את סרטוני ה-VM, שיחה בגישה הקוגניטיבית-התנהגותית - פתרון בעיות חברתיות ומשחק תפקידים מצולם (VSM). המחקר נערך בשני שלבים: מחקר שמישות מקדים ומחקר התערבות. במחקר השמישות השתתפו 34 אנשים עם מש"ה קלה עד בינונית, המועסקים כולם תחת עמותת אלווין ישראל. ממצאי המחקר הראו כי שימושיות הסרטונים גבוהה: המשתתפים הבינו את תכני הסרטונים שפותחו וצולמו עבורם, טוב יותר, באופן מובהק, מאשר את תכני הסרטונים שהוכנו עבור אוכלוסייה אחרת. כמו כן הם דירגו את הסרטונים שצולמו עבורם כרלוונטיים ומייצגים את חיי היום יום שלהם, באופן מובהק, יותר מאשר הסרטונים האחרים ודיווחו כי נהנו והרגישו נינוחים בזמן הצפייה. במחקר ההתערבות מסוג single case study design, הוצגו הסרטונים באמצעות VM בשילוב עם גישת פתרון בעיות חברתיות ו VSM -Video Self Modeling (הדגמה עצמית ולמידה באמצעות וידאו). במחקר השתתפו 17 אנשים עם מש"ה קלה עד בינונית שאותרו ע"י המדריכים כמתמודדים עם קושי בהתנהגות מסתגלת באחד או יותר מהנושאים שבמוקד הסרטונים. מדריכיהם הישירים של המשתתפים ענו על שאלונים בארבע נקודות זמן: 1. חודש לפני ההתערבות 2. סמוך לתחילת ההתערבות 3. מיד לאחר ההתערבות 4. חודש לאחר ההתערבות.

בכל נקודת זמן מדריכי המשתתפים מילאו שאלונים העוסקים בתחום התנהגות ומיומנויות עבודה. לאורך ההתערבות המשתתפים צפו בסרטונים והתנסו גם ב-VSM תוך משחקי תפקידים מצולמים המלווים בדיון. ממצאי המחקר הראו שיפור מובהק בהתנהגות המסתגלת בשתי נקודות זמן: מיד לפני ההתערבות (לאחר חשיפה שניה לסרטונים וכחודש לאחר החשיפה הראשונה לסרטונים), ושיפור נוסף כחודש לאחר תום ההתערבות. בנקודת זמן זו נצפה שיפור גם בהתנהגויות שלא היו במוקד המחקר. תוצאות אלו מלמדות כי יתכן מאוד שהמשתתפים לא רק שיפרו את התנהגותם בנושאים שהוצגו, אלא גם ביצעו העברה והכללה של התנהגויות מסתגלות שנלמדו במהלך ההתערבות גם לסיטואציות אחרות בעבודתם, לאחר תהליך של הפנמה. תוצאות אלה מהוות ראיות ראשוניות לשמישותם של סרטוני Video Modeling ויעילותם בטיפול המשלב למידה באמצעות הדגמה (Video Modeling), למידה עצמית באמצעות הדגמה (Video Self Modeling) והתערבות בגישת פתרון בעיות חברתיות, עבור אנשים עם מש"ה קלה עד בינונית, הזקוקים לתמיכה ותיווך בלמידת התנהגות מסתגלת בסיטואציות חברתיות בעולם העבודה. מחקר זה עשוי להוות פריצת דרך לטיפול וקידום מיומנויותיהם החברתיות של אנשים עם מש"ה בגילאי העבודה והשתלבותם במארג החיים והקהילה. מומלץ לעשות שימוש ולהמשיך ולפתח שימוש בטכנולוגיות ייעודיות לאוכלוסיית מבוגרים עם מש"ה.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)